

УДК 347.965.825

Н. М. Бакаянова

ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСНОВИ ОБ'ЄДНАННЯ АДВОКАТІВ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Формування системи органів адвокатського самоврядування в Україні здійснюється на підставі законодавчих новацій, які впроваджено Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». В адвокатській спільноті досі існують протилежні точки зору щодо об'єднання адвокатів у єдину організацію на умовах обов'язкового членства, доцільності такого об'єднання, напрямів діяльності й обсягу повноважень органів адвокатського самоврядування. Три роки функціонування Національної асоціації адвокатів України в цілому демонструють певну консолідацію адвокатів у вирішенні проблем адвокатури, багатоаспектну й послідовну діяльність із захисту професійних прав адвокатів та відстоювання інтересів адвокатури. Проте прогалини й невдачі нормативного регулювання, дисбаланс у розмежуванні компетенції органів адвокатського самоврядування, прийняття спірних рішень призводять до відвертих конфліктів в адвокатському середовищі та обумовлюють увагу до розробки науково обґрунтованих, концептуальних засад об'єднання адвокатів у єдину адвокатську корпорацію з визначенням функцій органів, які забезпечують її належне функціонування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичною основою статті стали праці вітчизняних науковців М.Р. Аракеяна, Т.В. Варфоломієвої, С.В. Гончаренка, А.В. Іванцової, О.Д. Святоцького, Л.В. Тацій, Д.П. Фіолєвського, С.Я. Фурси, О.Г. Яновської, а також зарубіжних дослідників адвокатури А.П. Галоганова, Л.Ю. Грудциної, Н.В. Лазаревої-Пацької, А.Г. Кучерени, Г.М. Резника, І.С. Яртіха та інших. Крім того, вагомий внесок у визначення правового положення адвокатури в Україні здійснили П.А. Бойко, И.Л. Бронз, І.Ю. Гловацький, І.В. Головань, О.Л. Жуковська, В.В. Заборовський, О.П. Задніпровський, Я.П. Зейкан, Л.П. Ізовітова, К.П. Коваль, І.В. Рафальська та інші адвокати.

Метою статті є дослідження функціональних підстав об'єднання адвокатів в Україні, законодавчої й нормативної регламентації функцій адвокатської корпорації та наукове обґрунтування реалізації права адвокатів на самоврядування.

Виклад основного матеріалу. Об'єднання адвокатів у єдину професійну організацію обумовлюється сутністю інституту адвокатури, характерними ознаками якого є його недержавна природа, самоврядність, самостійність, професійна основа діяльності адвокатів, а також особливе завдання адвокатури - забезпечення здійснення захисту, представництво та надання інших видів правової допомоги.

У юридичній літературі неодноразово зверталася увага на багатоаспектний зміст поняття «адвокатура».

Як зазначає Л.В. Тацій, адвокатура є інститутом громадянського суспільства, який є не лише об'єднанням професіоналів-юристів, а й правозахисною інституцією, що реалізує свої повноваження в тісній взаємодії з органами юстиції: судовими установами, органами нотаріату, органами реєстрації актів громадянського стану, органами державної виконавчої служби, судово-експертними установами та іншими державними й недержавними установами [1, с. 16-17].

Як вітчизняні, так і зарубіжні науковці вказують на триєдність статусу й завдань адвокатури, розглядаючи адвокатуру як правозахисну діяльність адвокатів, як інститут громадянського суспільства та як самоврядну професійну організацію [2, с. 7; 3, с. 155].

Українська правова доктрина під адвокатурою розуміє інститут громадянського суспільства, покликаний забезпечувати гарантовані права та свободи людини.

Так, на думку В.О. Святоцької, як історична цінність адвокатура є сис-темоутворюючим елементом сучасного громадянського суспільства й правової держави. Перспективи розвитку громадянського суспільства та правової держави в Україні пов'язуються, зокрема, з перспективами розвитку адвокатури [4, с. 17].

М.Р. Аракелян зазначає, що правова природа адвокатури полягає в її особливому статусі як самостійного, сформованого елемента правозахисної системи, який функціонує на принципах самоврядування, діяльність якого спрямовується на захист прав і свобод людини й громадянина, їх представництва й надання іншої необхідної правової допомоги, та який покликаний захищати й представляти інтереси не лише окремих осіб, а й суспільства в цілому [3, с. 169].

А.В. Козьмініх визначає адвокатуру як незалежний інститут громадянського суспільства, публічну корпорацію професійних юристів, покликану брати участь у здійсненні правосуддя та надавати на професійній основі кваліфіковану правову допомогу, виконуючи покладену на неї публічно-правову функцію - контроль за дотриманням державою гарантій прав і свобод людини й громадянина [5, с. 5].

У ч. 1 ст. 2 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (далі - Закон) вказано: «Адвокатура України - недержавний самоврядний інститут, який забезпечує здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги на професійній основі, а також самостійно вирішує питання організації й діяльності адвокатури в порядку, встановленому цим Законом» [6].

Поняття адвокатури в будь-якому разі має визначатися без змішування з поняттями «адвокатська діяльність» та «асоціація адвокатів».

Адвокатура України - це інститут правозахисної системи, що функціонує у вигляді Національної асоціації адвокатів України, членами якої є всі адвокати України. Правовий статус адвокатів та завдання адвокатської корпорації обумовлюють місце адвокатури в суспільному житті.

Адвокатська спільнота, адвокатське співтовариство, адвокатське середовище, адвокатська корпорація, асоціація адвокатів - це терміни, які використовуються для визначення організації адвокатури та показують межі внутрішнього контролю, характер зв'язку між адвокатами. Стан організації адвокатури відображає можливості інституту громадянського суспільства щодо реалізації його завдань.

Самостійне значення має термін «адвокатська діяльність», на що вказує й назва Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». У п. 2 ч. 1 ст. 1 Закону проголошено: «Адвокатська діяльність - незалежна професійна діяльність адвоката щодо здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги клієнту».

Адвокатська діяльність за своїм змістом охоплює всі види захисту, представництва й надання правової допомоги, які передбачаються законодавством про адвокатуру та адвокатську діяльність.

Співвідношення зазначених понять відбувається таким чином: інститут громадянського суспільства (адвокатура) на різних етапах розвитку суспільства отримує певний вигляд, форму своєї організації (самоврядна корпорація або розрізнені адвокати й адвокатські утворення) та здійснює певні функції (правозахисна діяльність).

Завдання інституту адвокатури, асоціації адвокатів та адвокатів під час здійснення адвокатської діяльності постають із положень законодавства.

У своєму інституційному статусі адвокатура покликана забезпечувати гарантовані права та свободи людини.

Завданнями асоціації адвокатів є забезпечення захисту, представництва й надання правової допомоги адвокатами, а також захист професійних і соціальних прав членів асоціації - адвокатів.

Завдання безпосередньо адвокатів під час здійснення адвокатської діяльності полягає в захисті прав і законних інтересів клієнтів.

З огляду на завдання адвокатури й сутність адвокатської діяльності організація адвокатури має здійснюватись у спосіб, який зможе забезпечити контроль за адвокатською діяльністю без порушення принципу незалежності адвокатури й адвокатів.

У своєму листі від 10 червня 2005 р. до Голови Верховної Ради України Рада адвокатських асоціацій та правничих товариств Європи (ССВЕ) зазначає: «Концептуально самоврядування є невід'ємним від основної засади - незалежності. Самоврядування забезпечує колективну незалежність членів адвокатської професії» [7].

Основними положеннями про роль адвокатів, прийнятими в серпні 1990 р. VIII Конгресом ООН із попередження злочинів, визначено, що

адвокатам має бути надано право формувати самоврядні організації для представництва їхніх інтересів, постійного навчання, перепідготовки й підтримання професійного рівня. Виконавчі органи професійних організацій обираються їх членами та здійснюють свої функції без зовнішнього втручання. Професійні організації адвокатів відіграють суттєву роль у підтриманні професійних стандартів та етичних норм, захищають своїх членів від переслідувань, необґрунтованих обмежень і посягань, забезпечують юридичну допомогу для всіх, хто її потребує, кооперуються з урядом та іншими інститутами для досягнення мети правосуддя й інтересів суспільства [8].

Принцип V Рекомендації № REC(2000)21 Комітету Міністрів держав-членам про свободу професійної діяльності адвокатів, ухваленої Комітетом Міністрів Ради Європи 25 жовтня 2000 р., встановлює, що адвокатам варто дозволяти та спонукати їх до створення й приєднання до місцевих, національних і міжнародних професійних об'єднань, які власними силами чи разом з іншими органами опікуватимуться посиленням професійних стандартів і забезпеченням захисту незалежності й інтересів адвокатів. Адвокатські колегії та інші професійні об'єднання адвокатів мають бути органами, побудованими на засадах самоврядування, незалежними від влади й від широкого загалу [9].

Хартія основоположних принципів діяльності європейських адвокатів 2006 р. вказує, що асоціації адвокатів та юридичні союзи, суди, законодавці, уряди й міжнародні організації повинні підтримувати та захищати засадничі принципи в інтересах суспільства.

Пункт 3 ч. 1 ст. 1 Закону визначає адвокатське самоврядування як гарантоване державою право адвокатів вирішувати питання її організації й діяльності в порядку, встановленому Законом.

Згідно зі ст. 44 Закону завданнями адвокатського самоврядування є такі види діяльності: а) забезпечення незалежності адвокатів, захист від втручання в здійснення адвокатської діяльності; б) підтримання високого кваліфікаційного рівня адвокатів; в) утворення й забезпечення діяльності кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури; г) створення сприятливих умов для здійснення адвокатської діяльності; ґ) забезпечення відкритості інформації про адвокатуру та адвокатську діяльність; д) забезпечення ведення Єдиного реєстру адвокатів України; е) участь у формуванні Вищої ради юстиції в порядку, визначеному законом.

Крім того, цей перелік завдань може бути доповнено з огляду на п. п. 4, 5 Принципу V Рекомендації № REC(2000)21 Комітету Міністрів держав-членам про свободу професійної діяльності адвокатів, ухваленої Комітетом Міністрів Ради Європи 25 жовтня 2000 р.

Зокрема, у цьому документі вказано: «Адвокатські колегії та інші професійні об'єднання адвокатів варто заохочувати до забезпечення незалежності адвокатів і, окрім іншого, до:

- а) безстрашного відстоювання й підтримки справи правосуддя;
- б) захисту ролі адвокатів у суспільстві та, зокрема, обстоювання їхньої честі, гідності й доброчесності;

с) сприяння участі адвокатів у програмах, які забезпечують доступ до правосуддя особам в економічно несприятливому становищі, зокрема, наданню адвокатами безоплатної правової допомоги та юридичних консультацій;

д) сприяння реформам законодавства, підтримки таких реформ та обговорення чинного чи запропонованого законодавства;

е) сприяння добробуту представників професії та допомоги їм або членам їхніх сімей, якщо того вимагають обставини;

ф) співпраці з адвокатами з інших країн, зокрема, беручи до уваги роботу міжнародних організацій адвокатів і міжнародних міжурядових чи недержавних організацій;

г) просування якомога вищих професійних стандартів компетентності адвокатів і забезпечення додержання адвокатами стандартів поведінки й дисципліни.

Адвокатським колегіям та іншим професійним об'єднанням адвокатів варто вдаватися до всіх необхідних дій, у тому числі захисту інтересів адвокатів у відповідному органі, у випадках:

а) арешту чи затримання адвоката;

б) будь-якого рішення розпочати провадження, яке ставить під сумнів доброчесність адвоката;

с) будь-якого розшуку адвокатів або їхнього майна;

д) будь-якого вилучення документів чи матеріалів, які перебували в розпорядженні адвоката;

е) публікацій у пресі, які вимагають дій від імені адвокатів» [9].

У п. 11 Висновку № 190 Парламентської Асамблеї Ради Європи щодо вступу України до Ради Європи від 26 вересня 1995 р. зазначається, що створення єдиної професійної організації слугуватиме гарантією незалежної діяльності адвокатури в Україні [10].

Статутні положення Національної асоціації адвокатів України (далі - НААУ) - єдиної професійної організації адвокатів України, яку було створено на Установчому з'їзді адвокатів України 17 листопада 2012 р., - встановлюють, що НААУ є недержавною некомерційною неприбутковою професійною організацією, яка об'єднує всіх адвокатів України [11].

НААУ ставить перед собою широкий спектр завдань, серед яких можна назвати такі: 1) сприяння процесу формування правової держави в Україні; 2) сприяння гармонізації українського законодавства із законодавством Європейського Союзу та його реформуванню з використанням досвіду розвинених демократичних країн; 3) забезпечення захисту законних прав та інтересів і сприяння зміцненню існуючих правових норм щодо захисту прав та забезпечення гарантій адвокатів; 4) сприяння розвитку правових форм самоорганізації адвокатської спільноти; 5) сприяння розвитку надання правової допомоги в Україні; 6) сприяння професійному розвитку адвокатів і поширенню етичних стандартів професії; 7) сприяння вдосконаленню системи підготовки та підвищенню кваліфікації адвокатів; 8) забезпечення незалежності адвокатів, захист від втручання в здійснен-

ня адвокатської діяльності; 9) інші завдання, що постають зі змісту чинного законодавства України, Статуту НААУ, а також рішень з'їзду адвокатів України, НААУ, Ради адвокатів України (ст. 2 Статуту НААУ).

Аналіз статутних положень НААУ дозволяє визначити функції єдиної професійної організації адвокатів, а саме такі:

1) *представницька*: НААУ представляє адвокатуру України у відносинах з органами державної влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими й службовими особами, організаціями, установами, підприємствами незалежно від форм власності, громадськими об'єднаннями та міжнародними організаціями; делегує своїх представників до органів державної влади; взаємодіє з національними й іноземними громадськими організаціями та міжнародними неурядовими організаціями; здійснює співробітництво й підтримку правових громадських об'єднань в Україні;

2) *захисна*: НААУ сприяє досягненню адвокатурою повної самостійності, незалежності та самоврядування; забезпечує захист соціальних і професійних прав, законних інтересів адвокатів в органах влади, установах, організаціях, органах місцевого самоврядування, міжнародних організаціях та установах;

3) *інформаційна*: НААУ забезпечує доступ і відкритість інформації про адвокатуру України; забезпечує доступ і відкритість інформації щодо адвокатів України через Єдиний реєстр адвокатів України; поширює правову інформацію серед населення, адвокатів, правових громадських організацій в Україні та за кордоном; здійснює надання інформації та роз'яснень із питань, пов'язаних із діяльністю органів адвокатського самоврядування, а також щодо прийнятих ними рішень;

4) *пропагандистська*: НААУ сприяє підвищенню ролі інституту адвокатури в українському суспільстві, статусу професії адвоката в Україні;

5) *функція контролю*: НААУ забезпечує належне виконання адвокатурою її конституційних завдань; забезпечує виконання адвокатами захисту за призначенням та надання безоплатної правової допомоги у випадках, передбачених законодавством України;

6) *превентивна*: НААУ застосовує заходи щодо недопущення та припинення недобросовісної конкуренції у сфері адвокатської діяльності;

7) *законотворча*: НААУ сприяє залученню адвокатури до процесу законотворення й інших процесів, пов'язаних із розбудовою правової держави, впровадженням нових правових реформ; бере участь у розробці нормативно-правових актів щодо організації й проведення експертизи проектів законів, програм, рішень та інших документів і нормативних актів із питань адвокатури й адвокатської діяльності; вносить пропозиції щодо вдосконалення законодавства України та практики його застосування;

8) *виховна*: НААУ забезпечує дотримання етичних стандартів діяльності адвокатів; встановлює нагороди й заохочення адвокатів, вносить пропозиції щодо представлення адвокатів до державних нагород України та інших відзнак державними органами й органами місцевого самоврядування; забезпечує високий професійний рівень адвокатів України;

9) *освітня*: НААУ розробляє єдину методику професійної підготовки та перепідготовки адвокатів, помічників і стажерів адвокатів, поширює етичні стандарти професії; сприяє організації та впровадженню заходів щодо вдосконалення юридичної освіти, розвитку юридичної професії й підвищення кваліфікації адвокатів; роз'яснює чинне законодавство України з питань адвокатури й адвокатської діяльності та узагальнення практики Європейського суду з прав людини; розробляє та реалізує програми обміну досвідом і стажування адвокатів за кордоном;

10) *дослідницька*: НААУ поширює та сприяє вивченню історії адвокатури, літератури, традицій із питань адвокатської діяльності; сприяє науковій розробці питань, пов'язаних із діяльністю адвокатури, усуненню недоліків у правозастосовній діяльності; організовує та проводить експертизи проектів законів, програм, рішень та інших документів і нормативних актів; сприяє зміцненню зв'язків між юридичною наукою, освітою та практикою;

11) *видавнича*: НААУ засновує видавництва (редакції), у тому числі інтернет-видання, видання газет, журналів, науково-популярної, довідкової та іншої літератури;

12) *функція міжнародного співробітництва*: НААУ здійснює розвиток міжнародних зв'язків, обмін професійним досвідом, співробітництво з міжнародними організаціями, всебічне сприяння імплементації міжнародних норм і стандартів адвокатської діяльності; здійснює підтримання зв'язків та обмін делегаціями зарубіжних країн і їх представниками, іншу міжнародну діяльність; здійснює заснування або вступ у міжнародні та всеукраїнські громадські організації, підтримку міжнародних зв'язків, укладення відповідних міжнародних угод, а також участь у здійсненні інших міжнародних заходів;

13) *організаційна*: НААУ здійснює організацію та забезпечення проведення самостійно або спільно з державними органами, органами місцевого самоврядування й громадськими організаціями, у тому числі міжнародними, конгресів, конференцій, семінарів, тренінгів, круглих столів, оголошує конкурси тощо, бере участь у відповідних заходах за кордоном; здійснює організацію та координацію роботи органів адвокатського самоврядування.

Зазначені функції є тісно пов'язаними, адже мають спільну мету. Метою об'єднання адвокатів є сприяння розвитку та зміцненню інституту адвокатури в Україні, підвищення рівня правової допомоги, що надається адвокатами, підвищення ролі й авторитету адвокатури в суспільстві, захист прав і законних інтересів адвокатів.

У Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 рр., схваленій Указом Президента України від 20 травня 2015 р. № 276/2015, зазначається про необхідність зміцнення на інституційному рівні Національної асоціації адвокатів України для забезпечення належної професійної діяльності адвокатури, управління юридичними професіями та представництва колективних інтересів адвокатів [12].

Адвокатське самоврядування є чітким показником розвитку інституту адвокатури, міцної й незалежної адвокатської корпорації. На сучасному етапі судово-правової реформи, коли відбулося ставлення адвокатури як самоврядного інституту правової системи, завданням адвокатської спільноти є вдосконалення системи органів адвокатського самоврядування, виважений розподіл повноважень між органами адвокатського самоврядування та їх здійснення ефективно й відповідно до законодавства.

Розвиток функціональних основ адвокатського самоврядування має здійснюватися шляхом розширення повноважень регіональних органів місцевого самоврядування, відходу від концентрації правових можливостей, які могли б ефективніше вирішуватись на місцевому рівні, у національних органах адвокатського самоврядування [13].

Висновки. Об'єднання всіх адвокатів України на засадах професійної належності мало метою розвиток і зміцнення інституту адвокатури в Україні, підвищення рівня правової допомоги, що надається адвокатами. Функціональні основи об'єднання адвокатів мають ґрунтуватись на міжнародних стандартах та розвиватись у напрямі чіткого визначення функцій органів адвокатського самоврядування. Практична реалізація завдань інституту адвокатури є можливою за умови суспільних зусиль адвокатів щодо дотримання законодавчо визначених вимог організації адвокатури.

Подальший розвиток досліджень основ об'єднання адвокатів в Україні передбачає виявлення закономірностей системи органів адвокатського самоврядування, аналіз теоретичного підґрунтя функцій адвокатської спільноти та особливостей взаємодії між членами єдиної професійної організації, осмислення перспектив адвокатської професії та її майбутнього.

Література

1. Тацій Л.В. Юридична природа адвокатури в системі захисту прав і свобод людини і громадянина : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» / Л.В. Тацій ; Харківський нац. ун-т внутр. справ. - Х., 2008. - 20 с.
2. Либанова С.Э. Триединство статусов российской адвокатуры / С.Э. Либанова // Адвокат. - М. : Законодательство и экономика, 2011. - № 5. - С. 5-10.
3. Аракелян М.Р. Институт адвокатуры в правозащитной системе Украины: теоретико-правовой аспект : [монография] / М.Р. Аракелян. - О. : Феникс, 2014. - 280 с.
4. Святоцька В.О. Інститут адвокатури: становлення та розвиток : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» / В.О. Святоцька ; Львівський нац. ун-т ім. І. Франка. - Львів, 2010. - 17 с.
5. Козьмініх А.В. Роль інституту адвокатури в реалізації правозахисної функції громадянського суспільства : автореф. дис. ... канд. політ. наук : спец. 23.00.02 «Політичні інститути та процеси» / А.В. Козьмініх ; Одеська нац. юрид. академія. - Одеса, 2008. - 18 с.
6. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 5 липня 2012 р. № 5076-VI // Голос України. - 2012. - № 148-149. - С. 26-30.
7. Лист Ради адвокатських асоціацій та правничих товариств Європи (CCBE) до Голови Верховної Ради України від 10 червня 2005 р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.attorneys.od.ua/datas/users/2-letter%20ccbe.pdf>.
8. Основні положення про роль адвокатів : прийняті VIII Конгресом ООН з попередження злочинів 27 серпня - 7 вересня 1990 р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://kmdka.com/advokatura/osnovni-polozhennya-pro-rol-advokativ>.

9. Про свободу професійної діяльності адвокатів : Рекомендація № 21 Комітету Міністрів Ради Європи від 25 жовтня 2000 р. // Адвокат. - 2010. - № 11. - С. 11-12.

10. Висновок № 190(1995) Парламентської Асамблеї Ради Європи щодо заявки України на вступ до Ради Європи від 26 вересня 1995 р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.

11. Статут Національної асоціації адвокатів України [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://unba.org.ua>.

12. Про Стратегію реформування судустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 рр. : Указ Президента України від 20 травня 2015 р. № 276/2015 [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>.

13. Бакаянова Н.М. Про децентралізацію системи органів адвокатського самоврядування / Н.М. Бакаянова // Електронне наукове видання «Юридичний електронний журнал». - 2015. - № 3. - С. 170-172.

А н о т а ц і я

Бакаянова И. М. Функціональні основи об'єднання адвокатів в Україні. - Стаття.

У статті досліджуються функціональні основи об'єднання адвокатів в Україні. Проаналізовано основні напрями діяльності адвокатського співтовариства у світлі міжнародних стандартів. Функції єдиної професійної організації адвокатів в Україні класифіковано з огляду на завдання асоціації адвокатів.

Ключові слова: адвокатура, адвокатське співтовариство, адвокатське самоврядування, об'єднання адвокатів, асоціація адвокатів.

А н н о т а ц и я

Бакаянова И. М. Функциональные основы объединения адвокатов в Украине. - Статья.

В статье исследуются функциональные основы объединения адвокатов в Украине. Проанализированы основные направления деятельности адвокатского сообщества в свете международных стандартов. Функции единой профессиональной организации адвокатов в Украине классифицированы с учетом задач ассоциации адвокатов.

Ключевые слова: адвокатура, адвокатское сообщество, адвокатское самоуправление, объединение адвокатов, ассоциация адвокатов.

S u m m a r y

Bakayanova N. M. Functional fundamentals of unification of attorneys in Ukraine. - Article.

In this article the functional fundamentals of unification of attorneys in Ukraine are investigating. The author analyzes the main directions of attorney's community in the light of international standards. The functions of professional organization that comprises all of the attorneys of Ukraine are classified taking into consideration the objectives of bar association.

Key words: bar, attorney community, attorney's self-government, unification of attorneys, bar association.